

Republika Srbija
VRHOVNI SUD SRBIJE
Gž 129/05
07.03.2006. godina
Beograd

U IME NARODA

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija: Predraga Trifunovića, predsednika veća, Vesne Popović i Jasminke Stanojević, članova veća, u parnici tužioca AA, čiji je punomoćnik AB advokat, protiv tuženog "BB", radi zaštite prava pronalaska i naknade štete kao i po protivtužbi radi utvrđenja, odlučujući o žalbi tuženog - protivtužioca izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Beogradu P.42/2003 od 21.2.2005. godine, u sednici održanoj na dan 7.3.2006. godine, doneo je

P R E S U D U

Delimično se ODBIJA kao neosnovana žalba tuženog i POTVRĐUJE presuda Okružnog suda u Beogradu P.42/2003 od 21.2.2005. godine u stavu trećem izreke kojim je odbijen protivtužbeni zahtev.

Ista presuda se UKIDA u stavu prvom izreke u kome je delimično usvojen tužbeni zahtev na ime naknade štete i odluka o troškovima parničnog postupka i predmet u tim delovima vraća prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Okružnog suda u Beogradu P.42/2003 od 21.2.2005. godine stavom prvim izreke, delimično je usvojen tužbeni zahtev i obavezan tuženi da tužiocu na ime naknade štete u vidu licencne naknade zbog neovlašćenog ekonomskog iskorišćavanja patenta tužioca "VV" br. 13417/90 od 17.12.1990. godine isplati 2.985.329,98 dinara sa zakonskom zateznom kamatom počev od 4.6.2004. godine pa do isplate, i kojom je obavezan tuženi da tužiocu naknadi troškove parničnog postupka od 465.000,00 dinara u roku od 15 dana. Stavom drugim izreke, odbijen je tužbeni zahtev u delu kojim je tužilac tražio naknadu nematerijalne štete zbog pretrpljenog psihičkog bola zbog povrede prava ličnosti tužioca jer mu nije priznato lično pravo nosioca patenta pod nazivom "VV" od 1.000.000,00 dinara sa zakonskom zateznom kamatom od dana donošenja presude pa do isplate. Stavom trećim izreke, odbijen je protivtužbeni zahtev da se utvrdi da je pronalazak "VV" inače priznat kao patent rešenjem Saveznog zavoda za patente br. 13417/90-P-172/86 od 13.2.1991. godine nastao u "GG" čiji je pravni sledbenik "BB" i da istom preduzeću pripadaju sva prava iz zakona.

Protiv navedene presude blagovremeno je izjavio žalbu tuženi pobijajući je zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Ispitujući pravilnost pobijane presude na osnovu čl. 365. ZPP, ("Službeni list SFRJ", br. 4/77..."Službeni list SRJ", br.15/98 i 3/02) koji se na konkretan slučaj primenjuje na osnovu ovlašćenja iz čl. 491. st. 1. ZPP ("Službeni glasnik RS", br. 125/2004) Vrhovni sud je našao da je žalba tuženog delimično osnovana a delimično neosnovana.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, tužilac je nosilac patenta kojim se štiti pronalazak "VV" po osnovu prijave patenta P-172/86 od 5.2.19986. godine rešenjem Saveznog zavoda za patente br. 13417/90 od 13.2.1991. godine.

Tužilac tužbom traži naknadu materijalne štete zbog neovlašćenog ekonomskog iskorišćavanja patenta tužioca u periodu od 5.6.1988. godine do 4.6.1991. godine od strane tuženog i to u visini od 2.985.329,98 dinara. Tuženi je pravni sledbenik prvobitno tuženog "BB" koji je koristio pronalazak zaštićen patentom tužioca, bez njegove saglasnosti. Utvrđujući visinu naknade koja tužiocu pripada, prema odredbi čl. 44. Zakona o zaštiti pronalazaka, tehničkih unapređenja i znakova razlikovanja ("Službeni list SFRJ", br. 34/81...20/90) prema tekstu važećem u vreme podnošenja prijave i priznanja patenta kao i podnošenja tužbe, prvostepeni sud je veštačenjem utvrdio da tužiocu pripada naknada u visini od 2.985.329,98 dinara, a prema nalazu i mišljenju sudskog veštaka datog na glavnoj raspravi održanoj dana 3.6.2004. godine. Prema dopunskom nalazu i mišljenju ovog veštaka od 5.9.2000. godine, utvrđeno je da je tuženi u periodu od 4.6.1988. godine do 4.6.1991. godine primenjujući novi tehnološki način ozidao 59 vagoneta tunelskih i komornih peći kao i za instruktazu ozidao u 95 VTP ostvario čist ukupan neto prihod od 479.020,00 tadašnjih dinara. Pošto je pronalazak tužioca nastao u radnom odnosu, Pravilnikom tuženog od 23.11.1981. godine kao stvaraocu inovacije pripada naknada od 12.680,40 tadašnjih dinara. Veštak je vršio valorizaciju iznosa naknade putem zatezne kamate i zaključio da zatezna kamata ne pokriva ukupni iznos štete jer je inovator početkom juna 1991. godine za iznos naknade od 12.680,40 dinara mogao sebi da kupi par stvari (robe) po sledećim cenama, i to: tri para muških odela u ukupnoj vrednosti od 8.850,00 dinara i tri para muških cipela u ukupnoj vrednosti od 3.830,00 dinara odnosno za ukupno 12.680,40 dinara i tu istu robu inovator na dan davanja nalaza i mišljenja može da kupi za 28.500,00 dinara, zbog čega se veštak opredelio da je taj iznos realniji i da stvaraocu inovacije na dan 31.8.2000. godine pripada 28.500,00 dinara.

Na glavnoj raspravi održanoj dana 3.6.2004. godine, sudski veštak je ostao kod svog nalaza i mišljenja od 5.9.2000. godine stim što je na tom ročištu izvršio valorizaciju iznosa od 479.020,00 dinara važećih na dan

3.6.2000. godine sam sto je na tom robota izvisio valorizacija iznosu sa 17.020,00 dinara vazom na dan 4.6.1991. godine koji je preveo u dinarsku vrednost od 25.892,97 dinara na dan uvođenja novog dinara 24.1.1994. godine i to preko vrednosti cena iste robe i to upravo vagoneta tunelskih peći i na tako izračunatu visinu štete računao zakonsku zateznu kamatu u koju je ugrađen i rast cena na malo do dana veštačenja (3.6.2004. godine) i našao da ukupan dug tuženog prema tužiocu iznosi 2.985.329,98 dinara, pri čemu je koeficijent rasta cena na malo po ovoj metodologiji uzet u obzir prilikom izračunavanja kamate za period od nastanka štete 4.6.1991. godine do davanja nalaza i mišljenja 3.6.2004. godine. Po davanju tog mišljenja, tužilac je precizirao tužbeni zahtev tražeći da mu tuženi isplati 2.985.329,98 dinara sa zakonskom zateznom kamatom od dana davanja nalaza i mišljenja do isplate. Za ovaj iznos je i usvojen tužbeni zahtev.

Odlučujući o protivtužbenom zahtevu kojim je tuženi "BB" tražio da se utvrdi da je pronalazak "VV" inače priznat kao patent rešenjem Saveznog zavoda za patente br. 13417/90-P-172/86 od 13.2.1991. godine nastao u "GG" čiji je pravni sledbenik "VV" i da istom preduzeću pripadaju sva prava iz zakona, prvostepeni sud je odbio protivtužbeni zahtev nalazeći da je tužilac u to vreme zaposlen kod tuženog, prijavio tuženom tehničko unapređenje, da je time ispoštovao svoje obaveze kao zaposleni u preduzeću i dao mogućnost tuženom da sam podnese prijavu za priznanje patenta, što tuženi, nije sporno, nije učinio smatrajući da ova inovacija ili unapređenje nemaju elemente za patentnu zaštitu.

Za odluku u ovom delu dati su jasni i pravilni razlozi koje u svemu kao osnovane prihvata i Vrhovni sud.

Nije osnovano isticanje tuženog u žalbi o pogrešno i nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju i učinjenim bitnim povredama odredaba parničnog postupka.

Ovo, zbog toga što je u postupku nesumnjivo utvrđeno da je tužilac u to vreme zaposlen kod tuženog, Saveznom zavodu za patente 5.2.1986. godine podneo prijavu za zaštitu svog pronalaska "VV" a da je prethodno ovakav pronalazak prijavio tuženom. Tužilac je postupio u skladu da odredbom čl. 147. Zakona o zaštiti pronalazaka, tehničkih unapređenja i znakova razlikovanja ("Službeni list SFRJ", br. 34/81) prema tekstu važećem u vreme podnošenja prijave a obaveštenje je ispunjavalo propisane uslove iz istog člana, a tuženi u skladu sa odredbom čl. 149. i 150. tog Zakona nije sam podneo prijavu patenta. Zbog toga je tužilac kao pronalazač bio ovlašćen da sam izvrši prijavu patenta, što je i učinio. Pravni prethodnik tuženog nije tužiocu priznavao da se radi o novom rešenju definisanog tehničkog problema koji je rezultat stvaralačkog rada i koji je industrijski i tehnički izvodljiv i koji se može koristiti u industrijskoj proizvodnji ili drugoj privrednoj ili neprivrednoj delatnosti (patent) zbog čega je i podneo zahtev Saveznom zavodu za intelektualnu svojinu za oglašavanje ništavim rešenja o priznavanju prava na patent tužioca. Međutim, rešenjem Saveznog zavoda za intelektualnu svojinu br. 425/96-P-172/86 (Pat. 45302) od 11.6.1996. godine ovakav predlog pravnog prethodnika tuženog je odbijen.

Zbog toga je u ovom delu na osnovu pravilno i potpuno utvrđenog činjeničnog stanja, pravilno primenjeno materijalno pravo kada je protivtužbeni zahtev protivtužioca odbijen a za odluku dati jasni i pravilni razlozi pri čemu nisu učinjene bitne povrede odredaba parničnog postupka na koje Vrhovni sud kao drugostepeni pazi po službenoj dužnosti, niti one na koje tuženi ukazuje u žalbi.

Na osnovu izloženog, odlučeno je kao u stavu prvom izreke ove presude primenom čl. 368. ZPP.

Po oceni Vrhovnog suda kao drugostepenog, prilikom odlučivanja o visini naknade koja tužiocu pripada, prvostepeni sud je pogrešno primenio materijalno pravo zbog čega činjenično stanje nije potpuno utvrđeno i nema uslova za eventualno preinačenje prvostepene presude.

Naime, metodologija obračuna veštaka finansijske struke nije jasna. Veštak nije uopšte obrazložio na koji način je vršio valorizaciju novčanog potraživanja (da li primenom koeficijenta od 66.634,05 - mali koeficijent) ili koeficijentom rasta cena na malo od 3.135.635,50. Po prvoj metodi (mali koeficijent) za 23 dana januara 1994. godine primenjuje se koeficijent rasta cena na malo objavljen za taj mesec ali sveden na 23 dana komfornom metodom. Drugi metod polazi od rasta cena na malo u celom januaru mesecu koji iznosi 3.135.635,80 (shvatanje izraženo u mišljenju Saveznog ministarstva finansija br. 5/1-02-001/2000 od 10.2.2000. godine). Razlika između primene oba metoda je što se sa manjim koeficijentom za 23 dana januara 1994. godine dobija 47,47 puta manji novčani iznos nego kada se valorizacija vrši sa tzv. celim koeficijentom za isti period. Prvi metod može da povređuje načelo jednake vrednosti uzajamnih davanja na štetu poverioca, dok drugi metod može da povredi isto načelo na štetu dužnika. U toj situaciji, prvostepeni sud je trebalo da ispituje, analizira i upoređuje visinu duga sa kursom strane valute koja je najčešće bila u opticaju (bilo je dovoljno pribaviti izveštaj Narodne banke o kretanju tih kurseva u spornom periodu). Ako valorizacija ne daje povoljan rezultat, potrebno je zatražiti izveštaj od Narodne banke Srbije o realnom tržišnom kursu konvertibilne valute u tom periodu ili upoređenje vršiti na osnovu vrednosti određene robe, kako je to veštak i učinio u svom nalazu od 5.9.2000. godine.

Kako prvostepeni sud nije postupio na izloženi način, to je prvostepena presuda ukinuta u stavu prvom izreke i predmet u tom delu vraćen prvostepenom sudu na ponovno suđenje primenom čl. 370. st. 1. ZPP.

Ukinuta je i odluka o troškovima parničnog postupka jer zavisi od konačnog ishoda spora primenom čl. 166. st. 3. ZPP.

U ponovnom postupku prvostepeni sud će, polazeći od primedaba izraženih u ovom rešenju utvrditi sve odlučne činjenice za ocenu osnovanosti tužbenog zahteva tužioca i potom doneti pravilnu odluku o tužbenom zahtevu.

Predsednik veća-sudija,

Predrag Trifunović, s.r.

Za tačnost otpravka

Upravitelj pisarnice

Mirjana Vojvodić

sd